

УДК 631.171:631.31/631.51

**О.В. Таценко**, ст. викладач кафедри «Експлуатації техніки».

Сумський національний аграрний університет, м. Суми, Україна

E-mail: [AlexTatsenko@ukr.net](mailto:AlexTatsenko@ukr.net)

## **ВПЛИВ СПОСОБУ ОСНОВНОГО ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ І ПОПЕРЕДНИКА НА УРОЖАЙНІСТЬ ЯРОВОГО РІПАКУ В УМОВАХ СУМЩИНИ.**

Науково обґрунтована сукупність систем обробітку ґрунту для кожного поля сівозміни складає систему обробітку ґрунту в сівозміні. При сучасному обробітку ґрунту системи мають бути енерго- та ресурсозберігаючими, ґрунтозахисними, нероздільно пов'язаними з іншими елементами прогресивної технології вирощування сільськогосподарських культур.

Основний обробіток ґрунту та попередник відіграють важливу роль у підвищенні культури землеробства та контролюванні забур'яненості посівів сільськогосподарських культур, в тому числі і ярового ріпаку. Попередники, погодні умови, а також характер та величина забур'яненості поля визначають доцільність використання окремих способів та систем основного обробітку ґрунту під яровий ріпак. Це все перелічене обумовлює потребу у продовженні досліджень із визначення найбільш оптимального ґрунтообробітку стосовно забур'яненості, попередника та зменшення затрат для отримання основної продукції з метою підвищення ефективності вирощування сільськогосподарських культур в майбутньому.

Багато агротехнічних прийомів мають бути диференційовані відповідно до ґрунтово-кліматичних умов зони. Правильний вибір того чи іншого способу обробітку ґрунту залежить від культури, місця її в сівозміні. Різноманіття цих умов викликає необхідність проведення досліджень, щодо вивчення ефективності різних способів основного обробітку ґрунту під польові культури, у тому числі під яровий ріпак. Наукові дослідження дають змогу з'ясувати, яким чином впровадження прийомів обробітку ґрунту впливає на якість продукції ярового ріпаку, оцінити урожайність зерна і на цій основі обґрунтувати виконання комплексу ґрунтообробних заходів.

На даний час при вирощуванні ярового ріпаку традиційно застосовують ряд технологій, що мають визначену направленість і яка відрізняються одна від другої прийомами, відповідно до конкретних ґрунтово-кліматичних умов господарств.

З метою дослідження впливу технологічних процесів основного обробітку ґрунту проводилися дослідження різних варіантів основного обробітку ґрунту після зернових попередників в технологіях вирощування ярового ріпаку, які базуються на наступних способах основного обробітку ґрунту: оранка, плоскорізний та дискування на різні глибини. Урожайність основної продукції ярового ріпаку, визначалася згідно існуючих методик в трьохкратній повторності на ділянках з визначенням показника у визначених місцях поля.

В результаті проведених досліджень було отримано наступні результати урожайності основної продукції ярового ріпаку в залежності від попередника та способу і глибини основного обробітку ґрунту, які представлені в таблиці 1.

**Таблиця 1 – Урожайність основної продукції ярового ріпаку в залежності від попередника і способу основного обробітку ґрунту.**

<i>Варіант основного обробітку ґрунту (машинний агрегат)</i>	<i>Урожайність основної продукції, т/га</i>				<i>+/- до оранки</i>
	<i>I</i>	<i>II</i>	<i>III</i>	<i>Середнє</i>	
<b><i>Попередник – Озима пшениця</i></b>					
Оранка на 21±1 см (МТЗ-82+ПЛН-3-35)	1,49	1,55	1,52	1,52	-
Плоскорізний обробіток на 15±1 см (МТЗ-82+КЛД-2,0)	1,44	1,40	1,42	1,42	-0,1
Дискування на 11±1 см (МТЗ-82+АГ-2,4)	1,49	1,48	1,50	1,49	-0,03
Дискування на 5±1 см (МТЗ-82+АГ-2,4)	1,24	1,22	1,20	1,22	-0,30
<b><i>Попередник - Ячмінь</i></b>					
Оранка на 21±1 см (МТЗ-82+ПЛН-3-35)	1,41	1,47	1,38	1,42	-
Плоскорізний обробіток на 15±1 см (МТЗ-82+КЛД-2,0)	1,29	1,33	1,31	1,31	-0,11
Дискування на 11±1 см (МТЗ-82+АГ-2,4)	1,40	1,38	1,39	1,39	-0,03
Дискування на 5±1 см (МТЗ-82+АГ-2,4)	1,24	1,20	1,22	1,22	-0,20

Таким чином, проведені дослідження в умовах чорноземних ґрунтів Сумщини дають можливість стверджувати, що на урожайність ярового ріпаку впливають, як попередники так і способи основного обробітку ґрунту. Згідно проведених досліджень раціональним основним обробітком ґрунту під яровий ріпак в умовах Сумщини по зернових попередниках з умовою мінімізації використання енергетичних ресурсів являється дискування ґрунту з глибиною обробітку 11,0 ± 1,0 см.